

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 24/2011-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. januára 2011 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti S., a. s., B., zastúpenej advokátkou JUDr. M. Č., B., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na spravodlivý súdny proces postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 177/2002, Krajského súdu v Žiline v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 266/2009 a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 162/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti S., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. novembra 2010 doručená sťažnosť spoločnosti S., a. s. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie základného práva na spravodlivý súdny proces postupom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C/177/2002, Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co 266/2009

a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 162/2010.

Predmetom konania pred všeobecnými súdmi bolo rozhodovanie o žalobe o zaplatenie sumy 6 733 114 Sk (teda sumy 223 498,43 €), ktorú podala spoločnosť H., spol. s r. o., proti M.. Okresný súd uznesením z 30. marca 2009 č. k. 6 C/177/2002-474 konanie zastavil. Po podaní návrhu sťažovateľky na odpustenie zmeškanej lehoty na podanie odvolania okresný súd jej žiadosti uznesením z 8. júna 2009 č. k. 6 C 177/2002-497 nevyhovel s poukazom na to, že návrh nepodala oprávnená osoba.

Dôvody na podanie návrhu na odpustenie zmeškanej lehoty na odvolanie podľa sťažovateľky spočívali v skutočnosti, že *„spoločník a konateľ spoločnosti H. s.r.o. Ing. A. H., ostal bez právneho zastúpenia, pretože jeho právny zástupca sa stal poslancom Národnej rady SR a tejto právnej veci sa prestal venovať. Ing. H., mal v tom čase cez 70 rokov a bol dlhodobo v nemocničnom ošetrovaní o čom založil do spisu originál potvrdenia od lekára. Tak... zmeškal lehotu na odvolanie, keď Okresný súd Bratislava zrušil ex offo navrhovateľa H. s.r.o. z dôvodu nenavýšenia základného imania do zákonom predpísanej výšky. Ing. H. mal v úmysle ukončiť činnosť spoločnosti H. s.r.o. a pokračovať v podnikaní cez spoločnosť S., a.s., na ktorú previedol aj pohľadávku proti M. o zaplatenie 6.733.114 SK s prísl. zmluvou zo dňa 9. 1. 2008... Po poverení právnym zastupovaním JUDr. M. Č., advokátka ihneď požiadala OS Martin podaním zo dňa 5.5.2009 o odpustenie zmeškanej lehoty na odvolanie proti rozhodnutiu OS Martin sp. zn 6C 177/02 zo dňa 8.4.2009 z uvedených dôvodov, k čomu doložila lekárske potvrdenie. OS Martin rozhodnutím sp. zn 6C/177/2002 z 8.6.2009 zamietol, rovnako KS Žilina, uznesením sp. zn 8Co/266/2009 zo dňa 28. 8. 2009 a tiež NS SR sp. zn. 4 Cdo 162/2010 zo dňa 18. 8. 2010 odmietol dovolanie sťažovateľa v tejto veci s tým, že proti rozhodnutiu súdu o odpustení zmeškanej lehoty nie je prípustné odvolanie a tiež nastolil problém oprávnenej osoby v konaní.“*

Sťažovateľka namietala, že v konaní bol porušený princíp rovnosti zbraní, a v podrobnostiach uviedla, že „postupom súdov, keď staršiemu, na nemocničné lôžko pripútanému reprezentantovi spoločnosti bez právneho zastúpenia odmietnu odpustenie zmeškanej lehoty v procesnej veci (pričom v konaní dosiahol prvostupňový a odvolací

rozsudok v jeho prospech) na jednej strane a odbornému platenému aparátu na druhej strane odpustí zmeškanú lehotu proti rozhodnutiu vo veci samej sa javí ako porušenie práva na spravodlivý proces. Sťažovateľovi by boli vytvorené také prekážky v prístupe k súdu, že doterajší úspech v konaní pred súdmi by bol zmarený bez toho, aby o konečnom výsledku rozhodol súd.“.

Sťažovateľka na základe uvedeného žiadala v rozhodnutí vysloviť, že: *„Okresný súd v Martine, v konaní vedenom pod sp. zn. 6C 177/2002 z 8. 6. 2009 porušil sťažovateľovo právo priznané Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na spravodlivý súdny proces. Krajský súd v Žiline, v konaní vedenom pod sp. zn. 8 Co/266/2009 zo dňa 28. 8. 2009 porušil sťažovateľovo právo priznané Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na spravodlivý súdny proces. Najvyšší súd SR, v konaní vedenom pod sp. zn. 4Cdo 162/20010 porušil sťažovateľovo právo priznané Ústavou SR a Dohovorom o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na spravodlivý súdny proces.“* V nadväzujúcej časti petitu sťažnosti žiadala, aby ústavný súd uložil okresnému súdu, krajskému súdu aj najvyššiemu súdu, aby vo veci samej pripustil sťažovateľku do konania a uložil každému z týchto súdov povinnosť sťažovateľke zaplatiť sumu 500 € ako finančné zadosťučinenie a trovy právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti

navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd po preskúmaní podania sťažovateľky doručeného 10. novembra 2010 konštatuje, že táto sťažnosť napriek tomu, že sťažovateľka je zastúpená právnou zástupkyňou, nespĺňa náležitosti kvalifikovaného návrhu na začatie konania pred ústavným súdom, ktoré sú ustanovené v § 20 ods. 1 a 3 a § 50 ods. 1 písm. a) a ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania, čo osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom.

Podľa § 50 ods. 1 písm. a) a ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť okrem všeobecných náležitostí uvedených v § 20 musí obsahovať, ktoré základné práva alebo slobody boli podľa tvrdenia sťažovateľa porušené. K sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

Uplatnenie právomocí ústavného súdu je viazané na splnenie viacerých formálnych aj obsahových náležitostí sťažnosti. Až na zákonom presne definované výnimky je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania, pričom viazanosť ústavného súdu návrhom sa

vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovatelia domáhajú. Ústavný súd môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovatelia domáhajú v petite svojej sťažnosti. Petit musí byť vymedzený presne, určito a zrozumiteľne (v súlade s čl. 127 ústavy a § 56 zákona o ústavnom súde), teda takým spôsobom, aby mohol byť východiskom pre rozhodnutie ústavného súdu v uvedenej veci (III. ÚS 78/02, III. ÚS 17/03, IV. ÚS 138/08).

V prvom rade je závažným obsahovým nedostatkom petitu brániacim meritórnemu preskúmaniu sťažnosti absencia dostatočného označenia základných práv a slobôd sťažovateľky, ktoré mali byť porušené. Aby bola formulácia návrhu na rozhodnutie úplná a zrozumiteľná, petit sťažnosti, ktorým je ústavný súd pri svojom rozhodovaní viazaný, má obsahovať presné a riadne označené ustanovenia ústavy, prípadne kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy upravujúce základné práva alebo slobody. Uvedené je nevyhnutné pre vymedzenie hraníc, v ktorých navrhovateľ žiada realizovať ústavný prieskum dodržiavania základných práv a slobôd v konaní realizovaného súdmi.

V okolnostiach prípadu pri vymedzení porušených základných práv a slobôd nepostačuje iba slovné vyjadrenie, že určitý (okresný, krajský alebo najvyšší) súd „*porušil ... právo... na spravodlivý proces*“, pretože z takéhoto označenia nie je zjavné, ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy malo byť podľa sťažovateľky porušené. Z nadväzného ustanovenia § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde totiž vyplýva, že v prípade zisteného porušenia základného práva alebo slobody musí ústavný súd v náleze aj vysloviť, ktoré ustanovenie ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy bolo porušené, a preto petit návrhu, ktorý nezohľadňuje náležitosti vyplývajúce z uvedeného ustanovenia zákona o ústavnom súde, nemôže byť východiskom pre rozhodnutie ústavného súdu. Presné a nezameniteľné označenie porušených základných práv alebo slobôd sťažovateľky sa pritom nenachádza v celom obsahu sťažnosti. Sťažovateľka tiež nepripojila k sťažnosti ani kópiu rozhodnutia krajského súdu z 28. augusta 2009 sp. zn. 8 Co/266/2009 napriek tomu, že podľa citovaného § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde je k sťažnosti potrebné pripojiť kópiu právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný pri výkone advokácie dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady.

Ústavný súd pripomína, že nedostatky zákonom predpísaných náležitostí vyplývajúce z podania sťažovateľa nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05). Ústavný súd preto aj so zreteľom na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky považoval už nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí za dostatočný dôvod na odmietnutie sťažnosti.

Z obsahu sťažnosti ústavný súd tiež zistil, že v namietanej právnej veci sťažovateľka nebola účastníkom konania, keďže od podania žaloby, až do právoplatnosti uznesenia okresného súdu z 30. marca 2009, ktorým bolo vo veci konanie zastavené, vystupovala v postavení navrhovateľky spoločnosť H., spol. s r. o. Prvý úkon sťažovateľky voči okresnému súdu, ktorým navrhla svoj vstup do konania a súčasne s ním spojila žiadosť o odpustenie zmeškanej lehoty na podanie odvolania, ako aj odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o zastavení konania, bol vykonaný až po právoplatnosti uznesenia okresného súdu o zastavení konania. Okresný súd v odôvodnení uznesenia č. k. 6 C/177/2002-497 z 8. júna 2009, proti ktorému smeruje aj táto sťažnosť podľa čl. 127 ústavy, vyslovil názor, že návrh na odpustenie zmeškanej lehoty nepodala oprávnená osoba. Najvyšší súd v dovolacom konaní sp. zn. 4 Cdo 162/2010 dovolanie sťažovateľky odmietol nezistiac žiadnu z namietaných procesných väd konania. Osobitne sa pritom zameril na otázku, či nedošlo k odňatiu možnosti účastníka konať pred súdom podľa § 237 ods. 1 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), avšak v uvedenom smere

nedospel k žiadnym relevantným zisteniam o nesprávnom procesnom postupe súdov nižšieho stupňa vo veci.

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti už vyslovil, že domáhať sa ochrany základných práv na ústavnom súde môže fyzická osoba alebo právnická osoba jedine v záujme ochrany svojich základných práv (napr. II. ÚS 32/06, II. ÚS 80/06).

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že sťažovateľ musí namietat' porušenie svojich základných práv a v spojitosti s konaním pred všeobecným súdom je to možné len vtedy, ak je v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu účastníkom konania, v ktorom namieta porušenie základných práv (II. ÚS 3/05, II. ÚS 277/06, I. ÚS 302/08).

Ústavný súd zo sťažnosti a z jej príloh zistil, že sťažovateľka v predmetnom súdnom konaní nemala procesné postavenie účastníka konania, aj keď dodatočne, právoplatnom skončení veci, odvodzovala svoje právo na podanie odvolania z postúpenej pohľadávky navrhovateľa, na dôkaz čoho predložila kópiu zmluvy o postúpení pohľadávky z 9. januára 2008. Procesné predpisy umožňujú, aby v priebehu občianskeho súdneho konania došlo k zmene osôb, ktoré majú postavenie účastníkov konania (§ 92 OSP), na takúto zmenu je však potrebné okrem kvalifikovaného návrhu oprávnenej osoby a preukázania skutočnosti, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv a povinností, o ktorých sa koná, aj rozhodnutie procesnej povahy, ktorým súd vyhovie návrhu na zmenu účastníkov konania. K vydaniu uznesenia o zmene účastníkov konania však v danom prípade nedošlo.

Keďže sťažovateľka nebola účastníkom konania o žalobe spoločnosti H., spol s r. o., vedenej okresným súdom pod sp. zn. 6 C/177/2002, nemohlo v posudzovanom konaní dochádzať k porušovaniu základných práv alebo slobôd sťažovateľky podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (obdobne napr. II. ÚS 205/04), a preto ústavný súd vyhodnotil sťažnosť aj ako podanú zjavne neoprávnenou osobou (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd so zreteľom na opísané dôvody sťažnosť odmietol už pri jej predbežnom prerokovaní (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde) bez toho, aby sa bližšie zaoberal argumentáciou sťažovateľky vo vzťahu k namietaným konaniam všeobecných súdov.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v danej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už ďalej nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2011